SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 258/07-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 13. decembra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť A., s. r. o., B.; L., s. r. o., B.; S., s. r. o., B.; JUDr. I. P., B.; Mgr. M. M., B.; Mgr. R. K., B.; Mgr. V. P., B.; JUDr. N. N., B., a Mgr. P. B., B., všetci zastúpení advokátom JUDr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky pod sp. zn. 2 Sžo 48/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť A., s. r. o., L., s. r. o., S., s. r. o., JUDr. I. P., Mgr. M. M., Mgr. R. K., Mgr. V. P., JUDr. N. N. a Mgr. P. B. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. novembra 2007 doručená sťažnosť A., B., s. r. o., B.; L., s. r. o., B.; S., s. r. o., B.; JUDr. I. P., B.; Mgr. M. M., B.; Mgr. R. K., B.; Mgr. V. P., B.; JUDr. N. N., B., a Mgr. P. B., B. (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie ich základného práva na súdnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) v konaní vedenom Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pod sp. zn. 2 Sžo 48/2007. Sťažnosť bola odovzdaná na poštovú prepravu 5. novembra 2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia ešte 19. augusta 2004 podali žalobu proti žalovanej Slovenskej advokátskej komore (ďalej len „žalovaná“) vo veci určenia nezákonnosti jej rozhodnutia a postupu a žiadosti o odloženie vykonateľnosti rozhodnutia. Išlo o určenie nezákonnosti niektorých článkov Advokátskeho poriadku, ktorý bol prijatý uznesením konferencie advokátov 19. júna 2004. Tento Advokátsky poriadok obsahuje podľa názoru sťažovateľov ustanovenia, ktoré sa sťažovateľov priamo dotýkajú a zasahujú do ich práv. Konkrétne išlo o ustanovenia § 37 ods. 4 až 7 Advokátskeho poriadku týkajúce sa požiadaviek kladených na obchodné meno advokátskej kancelárie. Uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 S 233/2004 z 23. novembra 2006 bolo konanie o žalobe sťažovateľov zastavené z dôvodu, že krajský súd nemá právomoc preskúmať nezákonnosť predmetného rozhodnutia a postupu žalovanej. Uznesenie krajského súdu bolo právnemu zástupcovi sťažovateľov doručené 26. februára 2007. Na základe odvolania právneho zástupcu sťažovateľov uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 48/2007 z 31. júla 2007 bolo uznesenie krajského súdu potvrdené. Uznesenie najvyššieho súdu bolo právnemu zástupcovi sťažovateľov doručené 7. septembra 2007. Podľa názoru najvyššieho súdu napadnuté rozhodnutie žalovanej nemôže byť predmetom preskúmavania súdom, lebo nespĺňa podmienky uvedené v § 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.

Právny názor najvyššieho súdu považujú sťažovatelia za rozporný s čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy. Namietanými ustanoveniami Advokátskeho poriadku sa totiž zasahuje do základných práv a slobôd sťažovateľov ako subjektov poskytujúcich advokátske právne služby. Povolanie advokáta je regulované zákonom č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. V zmysle neho je žalovaná samosprávnou stavovskou organizáciou združujúcou všetkých advokátov. Žalovaná je teda orgánom tzv. záujmovej samosprávy v zmysle § 244 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku. Z týchto dôvodov Advokátsky

poriadok treba považovať za preskúmateľný všeobecnými súdmi, keďže sa týka základných práv a slobôd. Nič na tom nemení skutočnosť, že Advokátsky poriadok bol prijatý hlasovaním členskej základne žalovanej. Vyplýva to aj z ustanovenia § 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého za rozhodnutia preskúmateľné v správnom súdnictve treba považovať rozhodnutia vydané v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických a právnických osôb. Uznesenie žalovanej o schválení Advokátskeho poriadku nie je rozhodnutím vydaným v správnom konaní, ale je iným rozhodnutím správneho orgánu, ktorým sa zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických a právnických osôb.

Sťažovatelia žiadajú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa ústavy v konaní vedenom najvyšším súdom pod sp. zn. 2 Sžo 48/2007 s tým, aby bolo uznesenie najvyššieho súdu z 31. júla 2007 zrušené a vec mu vrátená na ďalšie konanie. Ďalej požadujú priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume po 30 000 Sk pre každého zo sťažovateľov, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

Z uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Sžo 48/2007 z 31. júla 2007 vyplýva, že ním bolo potvrdené uznesenie krajského súdu č. k. 1 S 233/2004-81 z 23. novembra 2006. Podľa názoru najvyššieho súdu predmetom konania bol návrh na zrušenie rozhodnutia konferencie advokátov žalovanej, ktorým bol 19. júla 2004 prijatý Advokátsky poriadok. Išlo konkrétne o zrušenie § 37 ods. 4, 5 a 7 a z odseku 6 časť textu. Uvedená časť Advokátskeho poriadku, zrušenia ktorej sa sťažovatelia domáhali, sa týkala povinností súvisiacich s obchodným menom advokátskej kancelárie. Predmetom súdneho preskúmavacieho konania môžu byť rozhodnutia správnych orgánov, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb priamo dotknuté (§ 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku). Najvyšší súd sa stotožňuje so záverom krajského súdu, že sťažovatelia sa domáhali zrušenia (časti) rozhodnutia, ktorého obsah nemal konkrétny autoritatívny vzťah k žiadnej osobe. Nešlo teda

o rozhodnutie, ktoré by spĺňalo zákonné požiadavky ustanovenia § 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, a preto nepodlieha súdnemu preskúmavaciemu konaniu. Ani z ustanovenia čl. 46 ods. 2 ústavy obsahujúceho príkaz preskúmať všetky rozhodnutia orgánov verejnej správy, ak sa týkajú základných práv a slobôd, nebolo možné prieskumnú právomoc vyvodiť. Z tohto ústavného príkazu vyplýva povinnosť súdu v správnom súdnictve, ak dôjde k záveru, že rozhodnutie sa týka základných práv a slobôd, preskúmať také rozhodnutie bez ohľadu na to, že existuje zákonná úprava, ktorá vylučuje napadnuté rozhodnutia zo súdneho prieskumu. Ani na túto námietku nemohol najvyšší súd prihliadnuť, lebo v súdnom preskúmavacom konaní vždy musí ísť o také rozhodnutie, ktoré spĺňa zákonné požiadavky ustanovenia § 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku. To znamená, že aj pri aplikácii uvedeného ústavného princípu treba v súdnom preskúmavacom konaní najprv posúdiť, či ide o rozhodnutie, ktoré spĺňa zákonné požiadavky § 244 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku, a ak jeho preskúmanie vylučuje zákon, treba sa zaoberať tým, či sa netýka základných práv a slobôd (lebo v kladnom prípade možno preskúmať jeho zákonnosť, aj keď by bolo zo súdneho preskúmania vylúčené). Pri inom výklade uvedeného ústavného princípu by bolo možné domáhať sa preskúmania všeobecne záväzných predpisov s tvrdením, že nimi došlo k porušeniu základných práv a slobôd konkrétneho účastníka konania. Preto bol správny postup krajského súdu, ktorý podľa § 250d ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku konanie zastavil z dôvodu, že žaloba smerovala proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmavania súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním

a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu tento nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom môže sa stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného

predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podľa názoru ústavného súdu sťažnosť treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že vzhľadom na príslušné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku je daná prieskumná právomoc (a zároveň povinnosť) všeobecného súdu konajúceho v rámci správneho súdnictva preskúmať označené ustanovenia Advokátskeho poriadku, keďže sa tieto dotýkajú základných práv zakotvených v ústave. Pokiaľ najvyšší súd potvrdil uznesenie krajského súdu o zastavení konania, odňal tým sťažovateľom ich základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy.

Ústavný súd považuje z pohľadu ochrany ústavnosti závery najvyššieho súdu za presvedčivé, legitímne a dostatočne odôvodnené. Preto ani nevidí dôvod do nich zasahovať.

Pokiaľ sú sťažovatelia presvedčení o tom, že napadnuté ustanovenia Advokátskeho poriadku porušujú ich základné práva ako subjektov vykonávajúcich advokáciu, budú sa môcť celkom nepochybne domáhať súdnej ochrany, ale až vtedy, keď označené ustanovenia budú vo vzťahu knim konkrétne aplikované. Môže sa tak stať napríklad v disciplinárnom konaní vedenom pre obvinenie z porušenia niektorého z týchto ustanovení. Právoplatné rozhodnutie žalovanej vydané v disciplinárnom konaní, v rámci ktorého by bol advokát za porušenie označených ustanovení uznaný vinným zo spáchania disciplinárneho previnenia, je v rámci správneho súdnictva preskúmateľné súdom postupom podľa piatej časti druhej hlavy Občianskeho súdneho poriadku. V takomto konaní možno namietať aj nesúlad dotknutých ustanovení Advokátskeho poriadku so zákonom, resp. s ústavou. Sťažovatelia sa však domáhajú ochrany svojich základných práv iba v abstraktnej rovine, teda v podstate na tom základe, že označené ustanovenia Advokátskeho poriadku, keby sa mali proti nim aplikovať, by zakladali porušenie ich základných práv.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. decembra 2007